

[Diktáty - poznámky]

Ladislav Hejdánek

◆ diktát, česky, vznik: březen 1986

◆ dictate, Czech, origin: březen 1986

[Diktáty – poznámky] [1986]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini Pro 3 preview]

Jiný hlas: Na čestný doktorát amsterdamské univerzity. Ladislav Hejdánek, přední aktivista hnutí občanské iniciativy *Charta 77*, se nemohl slavnostního převzetí čestného doktorátu zúčastnit. Vztahuje se na něj zákaz cestování do zahraničí. Další podrobnosti jsou v telefonické zprávě našeho spolupracovníka Františka Polakoviče z Amsterdamu.

Jiný hlas: Udelenie čestného doktorátu Ladislavovi Hejdánkovi sa konalo pri príležitosti 355. výročia založenia Amsterdamskej univerzity. Slávnostného odovzdania titulu sa zúčastnili rektori univerzít v Holandsku, profesori, docenti, študenti a zástupcovia širšej verejnosti. Kolégium rektorov univerzít v Holandsku udelilo titul *doctor honoris causa* doktorovi Ladislavovi Hejdánkovi za jeho prínos otázkam súčasnej filozofie a otvorenému dialógu československej filozofie so svetovou filozofiou a za jeho obranu slobodného myslenia. Cenu v Hejdánkovej neprítomnosti prevzal doktor Jiří Němec, psychológ a filozof žijúci vo Viedni. V 60. rokoch Němec spolu s Hejdánkom organizovali prvé ekumenické semináre evanjelikov, katolíkov a marxistov a obaja prispievali do literárneho mesačníka *Tvář*. Amsterdamský promótor, profesor De Boer, v slávnostnom prejave zhodnotil jeho dielo a pozastavil sa pri filozofickej otázke kritérií, podľa ktorých rozhodujeme, čo je skutočné a čo je neskutočné. Sú to otázky pravdy zdroja, čo je pravda a čo nie je a čo otvára budúcnosť. Promótor De Boer ďalej zdôraznil veľký význam Hejdánkových pravidelných týždenných seminárov pre filozofický život v súčasnom Československu. Hejdánkove semináre sa tešili veľkej účasti a pozornosti zahraničných účastníkov, povedal profesor De Boer. De Boer ďalej nadviazal na rozsiahly článok, ktorý uverejnil rotterdamský denník *NRC Handelsblad* pod názvom *Slobodného ducha na východe*. V článku autor zdôrazňuje, že Hejdánkove súkromné semináre sú čisto filozofické a nie politické a vymykajú sa spod štátnej kontrole. Článok autora sa podrobnejšie zaoberá filozofiou von Heideggera, ktorá medzi mladou generáciou filozofov v Čechách nie je rozšírená. Von Heidegger koncipuje formovanie filozofických myšlienok ako mysliteľných myšlienok a sú prejav reality proti realite. Na tomto mieste profesor De Boer hovorí, že vzniká dialóg, ktorý je zvlášť významný pre Československo, a ako konkrétny príklad uvádza, že *Charta 77* už dávno nie je len politickou záležitosťou pre problémy Československa, ale oficiálna Československá akadémia vied k týmto problémom ešte nezaujala stanovisko. Akadémia vied si tento problém jednoducho vyriešila. Hejdánek, ktorý promoval v roku 1952, pracoval len tri roky v svojom povolání. Ako filozof len v šesťdesiatych rokoch, kedy pracoval na Filozofickom ústave Československej akadémie vied. Doktor Hejdánek musel väčšiu časť svojho života pracovať ako dokumentarista. Množstvo filozofických článkov a úvah, ktoré boli publikované v Československu najmä v roku 1968, zostalo v diskusii už len v *samizdatoch* alebo v zahraničí. A tak sa doktor Hejdánek snaží udržať kontakt s filozofickým myslením na Západe a sprostredkovať ho filozofickej generácii v Československu. František Bratkovič, Hlas Ameriky, Amsterdam.

Jiný hlas: náš návrh, projekt, že na počátku je nestabilní nic. Zatímco *arché* nebo *archai*, pokud jich je víc, jako to, z čeho všechno vzniká, do čeho všechno zaniká a co se nemění, co je nehybné, neproměnné, nemůže vysvětlit vůbec, proč z toho něco vznikne nebo do toho zanikne. Jestliže je to tak netečné a neměnné, tak jakým způsobem z toho vzniká něco jiného, něco *notabene* nikoli trvalého, nýbrž přechodného, takže to zase zaniká. Tento rozpor se pokoušeli myslitelé složitými způsoby řešit. Naproti tomu náš předpoklad, který vlastně odpovídá na tu slavnou otázku Leibnizovu, proč vůbec je něco a proč daleko spíše není nic, nicota, na to odpovídáme, že nic je nestabilní. Tento předpoklad nestability nic, nicoty, je vlastně předpokladem, který nutně musí hrát svou roli i v té koncepci *arché*, neboť sice není-li sama *arché* nestabilní, tedy musí být něco ve vztahu k tomu světu

vznikání a zanikání nestabilního. Ta komplikace je tam hned od začátku mnohem větší. Když my předpokládáme, že nic je nestabilní stav, tak aplikujeme onu zkušenost nestability, proměnlivosti všeho i na to nic.

Dvacátého třetího třetí, neděle dopoledne, doma.

Jiný hlas: To už o tom oni nemluví. Já myslím, že naopak oni se tváří, že záleží na vstupních datech, nepatrně změněných, aby došlo k dalekosáhlým změnám potom na tom výstupu. Ale ne, že během toho procesu se tam vyskytuje...

Dobře, podívej se, ano, já tomu rozumím. Já bych to řekl asi takhle: je prostě zaujal problém, jak, když tady platí kauzalita, jak vůbec může dojít k tomu, že vznikne chaos.

To mně je úplně srdečně fuk, co je na tom zaujalo. Mně jde o to, k čemu by to bylo mně. Čili já jsem to musel dát do jakýchsi kontextů svých. Teď jde o to, jestli já bych to zapomněl. Čili jsem to napsal proto, abych si upamatoval, co tam vlastně mám hledat. Jestli, protože zatím možná mě napadne zas jinak, jak se to dá použít, ale tohle je první taková *heuristická*...

Jiný hlas: To je mi jasné. Mně jde o to, aby sis tady rozlišil... Já myslím, že ta první část, že skutečně v jejich intencích – to je to, co oni říkají – tak aby sis rozlišil, co oni říkají, cos už tam našel, a co bys tam chtěl ještě najít, ale co tam ještě nebylo, aby nedošlo potom k nějakému citování...

No jasně, toho já jsem si vědom. Možná že tadyhle to není teda z toho úplně jasné, ale...

Jiný hlas: Tys to dočetl do konce? Ještě ne? O těch neuronech? Ne? Tam říkají o myšlení, že je něco, co využívá ten chaos, který vzniká, když ty vstupní data v těch neuronech... to je vlastně hrozně jednoduché. A pak dojde k něčemu takovému, jak oni říkají, ke zdvojnásobení periody – to nevím, co znamená – ale prostě se tam nabaluje něco dalšího a dalšího, až teda dojde k takovému jakémusi chaosu, který ale tím myšlením, teda v tom myšlení, je už zvládnutý do nějakého vyššího řádu.

No jistě. Čili to by odpovídalo.

Jiný hlas: To je přesně ono, co se mi právě velice líbí, ta první část. Ale podle mého oni chtějí tu svobodu tam vecpat někam do té *kauzality*, aniž by tam počítali s *kontingencí*. A to by mě strašně zajímalo, jak to chtějí udělat, protože to je stejný problém jako u toho Leibnize, kde se mi to nelíbí, kde prostě řešení nevidím a myslím si, že je to beznadějný rozpor, tak ten samý rozpor si myslím, že je tady, a hrozně by mě zajímalo, jak ho vlastně teda řeší.

No jistě. Já tam prostě chci najít... evidentně... oni jdou zřejmě přírodovědeckou cestou. Podobně jako ten... jak se jmenuje ten Francouz? Ten... Monod. Jak vykládá, jak to Sokol přeložil, jak to vyšlo v tom časopise fyziky pro pěstování fyziky, akademickém. To jest, jak on tam říká, že ty nahodilosti jsou prostě skutečné nahodilosti, jenomže některé z nich se ukážou jako produktivní. Zatímco ty ostatní jdou k čertu, to znamená jdou do chaosu. A ty, co jsou produktivní, ty jdou vlastně proti chaosu, jenomže v rámci té pravděpodobnosti jsou možné, i když nepravděpodobné. Ale teď, jakmile k nim dojde, tak oni se nějak upevní, uchytí, takže ten další rozptyl možností těch mutací vychází už z té nové roviny. Takže on vlastně chce vyložit mechanismus toho, jak se dochází k tomu negentropickému procesu tak, že zapojuje nahodilost všemi směry, která má zvláštní schopnost tam, kde to je produktivní, se uchytit na novém místě. Ale proč se tam uchytí a proč se nepropadá zase zpátky, to nevykládá. Teď tihle mají jinou teorii. Ty mají tu teorii, že tady nejde o nahodilosti, které v rámci té celkové, všemi směry jdoucí nahodilosti představují jakousi výjimku, která sice není pravděpodobná sama o sobě, ale je v zásadě možná. Nýbrž že ten přechod chaosu, který umožňuje

určitá úroveň řádu a který je nahodilý a všemi směry – a to je nezajímá –, že ten rozpad toho chaosu není jenom jakési oslabení síly toho řádu, nýbrž že je řízený.

Čili oni už nestavějí na tom, že v rámci té nahodilosti jsou možné kroky kupředu. Nýbrž že ty kroky zpět jsou řízeny. To je nová myšlenka proti tomu Francouzovi.

Jiný hlas: Že vlastně nejsou to kroky zpět.

A že to jenom zdánlivě jsou kroky zpět, ale ve skutečnosti tím, že jsou nějakým způsobem řízeny, že vlastně jsou připraveny k tomu, aby ten krok vpřed byl efektivnější.

Jiný hlas: Ano, přesně tak.

Čili jako kdyby to bylo, rozumíš – já proto jsem to tam zandal, oni si toho jistě nejsou vědomí, jenomže *de facto* tam zavádějí určitý koncept, který předpokládá, že vlastně existuje jakási strategie, která využívá toho vzniku chaosu. Že tedy ten chaos by vznikal jinak, kdyby nebyl řízen. Čili že to, co zjišťují, je dokladem toho, že vedle přechodu chaosu ten entropický proces není jenom jakési vychládání něčeho horkého, že to není jenom samozřejmý vznik šumu a tak dále, nýbrž že tento samozřejmý vznik šumu je strašně důležitý stavební kámen pro to, aby se šlo nahoru.

Jiný hlas: Mě teď napadá k té *kontingenci*, jestli oni ji tam vlastně nemají. Když mluví o tom efektu motýlích křídel, tak pro ně – to už jsi tam četl?

Ladislav Hejdánek: No, no.

Jiný hlas: Tak pro ně to mávnutí motýlích křídel je sice vstupní datum, ale je nahodilé.

Ladislav Hejdánek: Ano.

Jiný hlas: A teď jde o to, jestli chtějí začít zkoumat všechno od naprostého počátku. Pak by mohli zadat vstupní data – a prosím. A jestliže už chtějí zkoumat třeba srdce nebo počasí nebo cokoli jiného, tak vždycky vycházejí z nějaké situace, která už tady je. A do vstupních dat tedy cpou tato mávnutí motýlích křídel, ty takzvané nahodilosti. Ale to samé se jim může stát za týden, když se ta událost v čase projevuje. Takže oni by tam ty nahodilosti vlastně měli, protože ten motýl může mávnout těma křídly za čtrnáct dní znova.

No určitě, a každou chvíli mává. Čili oni těch nahodilostí tam mají strašně spoustu. A že zrovna tohleto mávnutí křídel způsobí vichřici nebo uragán někde jinde na jiném konci světa, tak jak je tohleto možné? No jenom díky tomu, že existují jakýsi procesy, které si vyberou jednu nahodilost, pominou ostatní nahodilosti a tu jednu nahodilost zesílí.

Jestliže můžeme říct, že mávnutí motýlích křídel způsobí ten uragán, no tak to je díky tomu, že tady jsou nějaké zvláštní procesy, které některé ty nahodilosti zesílí až v ten uragán. Ovšem on mává křídly pořád a které to mávnutí křídel vede k tomu uragánu? Jestliže zrovna jedno a ne ty ostatní? A jestliže zrovna tenhle motýl a ne ostatní motýli? A těch nahodilostí je přece strašná fůra.

Tak to znamená, že existují procesy, které nějak řadí v těch nahodilostech, že si z nich vybírají jenom některé a integrují je.

Jiný hlas: To by mohla být ta svoboda.

No tak ano, ta svoboda by byla jaksí tehdy, když by se toho zmocnil... Tady to je ještě pořád náhodný proces zvětšovací, který je nějak někde k dispozici. Ale když se toho zmocní nějaký inteligentní faktor, tak že využije určitých nahodilostí, vybere je od jiných a za druhé hodně je zesílí směrem, který sám zvolí, takže vzniknou nové jevy, které byly zamýšleny. Čili to je ta svoboda. Svoboda je, že si zvolím

určitou věc a využiju okolností, abych tu věc zrealizoval. Ale bez toho mého rozhodnutí by... Je to tak vysoká nepravděpodobnost, že dokonce ani ty běžné zesilovací procesy by těžko k tomu dospěly.

Jiný hlas: A když přijde ten determinista, tak to sleduje krok za krokem, tak ho nic neruší.

Tak ho nic neruší. Tam všude se to děje po té vnější stránce naprosto...

Jiný hlas: No, to by mohlo být.

No, že si to... Tak jo, kdyby tě k tomu něco napadlo, tak to... No a to ještě dočtu teď.

Dvacátého čtvrtého třetí osmdesát šest.

To, co je ze jsoucna vskutku před námi, to je právě jeho vnější stránka, a dokonce ještě ne celá, jeho předmětnost. Ale to znamená, že to je jeho jsoucnost zároveň, protože to je jenom onen *prezentní* průřez. Ani minulost, ani budoucnost pravého jsoucna není před námi ve smyslu onoho předmětného jevování. Jakýkoli časový rozměr, to jest skutečného času, skutečného trvání, není nikdy před námi, pokud si z něho předmět uděláme modelově. Tak potom vlastně děláme to, proti čemu protestoval Bergson, že onen čas proměňujeme na prostor, z času děláme další prostorovou dimenzi.

Konec.

Dvacátého osmého třetí osmdesát šest, ještě v Praze doma.

--- další strana kazety (s2.txt) ---

Jiný hlas: Dokument vo Švajčiarsku týkajúci sa prípadu tohto nespravodlivo prenasledovaného evanjelického duchovného. Náš viedenský spolupracovník Ivan Medek vás teraz oboznámi s obsahom tohto dokumentu, ktorý výbor rozposlal početným inštitúciám po celom svete.

Ivan Medek: V prvním pořadu věnovaném případu Jana Duse jsem hovořil o petici, kterou podepsalo 261 československých občanů, žádajících propuštění Jana Duse z vězení.

Dnes bych se chtěl věnovat dokumentu, který vydal Mezinárodní výbor na obranu Jana Duse, nedávno založený ve Švýcarsku, a rozeslal na řadu institucí po celém světě. V dokumentu se píše:

Jan Dus, evangelický farář, hluboce sociálně citící, narozený 1931, otec čtyř dětí, byl 20. května 86 vzat do vazby a má být v brzké době postaven před soud. Mnoho let po podpisu *Charty 77*, ale i dlouho před ním, se zákonným způsobem zasazoval o pronásledované v Československu, psal neúnavně dopisy žádající nápravu představitelům strany a vlády, podával stížnosti, jejichž podání československá ústava povoluje. Mezi jiným se dovolával pomoci u státních představitelů i proti některým zcela nezákonným zásahům Státní bezpečnosti.

Na jaře tohoto roku byl vzat do vazby přítel Jana Duse, básník Heřman Chromý. Za vinu mu byl kladen padělek textu, který hrubě uráží prezidenta Husáka a Michaila Gorbačova. Tento padělek vyrobili sami pracovníci Státní bezpečnosti. Tento podvod pohoršil čestného duchovního, horlícího pro pravdu, do nejvyšší míry. Napsal několik dopisů, ve kterých žádá přešetření tohoto zločinu a postavení viníků před soud.

V květnu tohoto roku vykonali pracovníci Státní bezpečnosti u Jana Duse domovní prohlídku, podvodně vnesli do jeho bytu padělek básně Heřmana Chromého, zabavili ho pod číslem 17 protokolu o domovní prohlídce. Za několik dnů nato byl Jan Dus vzat do vazby a obviněn z poškozování zájmů republiky v cizině. Později je obžaloba změněna, je mu kladeno za vinu podvracení republiky.

Již v roce 1971 byl Jan Dus odsouzen k dvanácti měsícům vězení. Důvod: ve vitrínce na kostele v jeho sboru stále ještě viselo nikdy neodvolané prohlášení synodu Českobratrské církve evangelické z roku 69, které odsoudilo okupaci Československa armádami pěti socialistických států 21. srpna 68. Píše se v něm: Vojenský zákrok byl neospravedlnitelný, ale smíření v Kristu je silnější než to, co se stalo v srpnu.

Jan Dus ztrácí státní souhlas k výkonu duchovenské činnosti a pracuje jako topič v Mělníce. Po práci se věnuje vědeckému studiu *Starého zákona*. Živě reaguje na každou nespravedlnost, o které se dozví. Neuzavírá se v rodinném kruhu, v kotelně či studovně, cítí spoluzodpovědnost za zem a dobu, ve které žije. Účastní se občanské iniciativy na obranu lidských práv v Československu *Charty 77*.

Jan Dus je především křesťan. Živý hlas Kristův v jeho svědomí ho neustále vybízí k akci. Nehledě především na zájmy státu, na zájmy své církve, na zájmy své rodiny, na svou bezpečnost, vrhá se za tím hlasem, jak říkají mnozí opatrnější, i hlavou proti zdi. V Janu Dusovi se ztělesňují slova mistra Jana Husa. A tak, milý křesťane, hledej pravdu, miluj pravdu, drž pravdu, braň pravdu až do smrti. Toto reformované beraní, bezohledné zaujetí pravdou mu nedovoluje mlčet.

Jan Dus nezatrpkl ani po svém prvním nespravedlivém odsouzení. V květnu roku 86, těsně před svým zatčením, píše prezidentu Husákovi: Právě v dnešní době, kdy komunistická strana do značné míry ztratila a ztrácí dál důvěru obyvatelstva, chci ji podržet, a to právě tím, že chci stále znovu poukazovat na to, co jí zasazuje nejtěžší rány, a to je zvláště státních bezpečnostních orgánů proti jejich vlastním zákonům.

Nelidské hrůzné metody byly běžnou praxí Státní bezpečnosti hlavně v padesátých letech. Po novém upevnění moci v roce 69 neklesly vyšetřující orgány Státní bezpečnosti zpět k hrozným praktikám dřívějších let. O to znepokojivější byly některé zákroky, které začaly již v roce 78, protože signalizovaly návrat k protizákonné nelidské zvláště. Tomuto závažnému a pro člověka žijícího v Československu nejnebezpečnějšímu tématu, o kterém se vždy jen šeptá, a to s oprávněným strachem a výhradně v kroužku nejbližších přátel, se věnuje Jan Dus ve stížnosti adresované ústřednímu výboru KSČ v roce 1982. Po poradě s přáteli však tuto stížnost neodeslal. Pracovníci Státní bezpečnosti ji u něho zabavili při domovní prohlídce těsně před jeho zatčením.

Tím, že farář Jan Dus vytrvale a přesně poukazoval na protizákonné jednání Státní bezpečnosti, tím se stalo, že se nyní i on sám stal obětí jejího podvodu. V dopise vyšetřovateli Musilovi, zaslaném těsně před zatčením, předvídá Jan Dus, že strůjci procesu s Heřmanem Chromým a s ním vyrukují se svým padělkem před soud. K tomu podotýkám, že se mýlil. Vyrukovali.

Pan Dus se dále domnívá, že na základě otázek, které mu byly kladeny, bude jeho hlavní vina spočívat ve čtení a šíření Tigridova *Svědectví* a ostatních zahraničních publikací. K tomuto bodu Jan Dus sděluje svému vyšetřovateli: Redaktor Tigrid se mi jeví jako poctivý protivník KSČ. Nepoctiví policisté jsou pro KSČ mnohem nebezpečnější než její poctiví protivníci. Proč bych tedy nepožádal i nyní pana Tigrida o pomoc proti nim? Zašlu mu tento dopis s prosbou, aby ho uveřejnil ve svém *Svědectví*.

Podivuhodná otevřenost, podivuhodná odvaha. A Pavel Tigrid dopis Jana Dusa uveřejnil. *Svědectví* právě v těchto dnech vyšlo a tento dopis spolu s dopisem manželky Jana Dusa bude tématem naší příští relace.

Ivan Medek, Hlas Ameriky, Vídeň.

Jiný hlas: V předvečer desátého výročí založení československé občanské iniciativy *Charta 77* vydal prezident Spojených států amerických Ronald Reagan písemné prohlášení. Vysíláme jeho doslovný překlad.

Jiný hlas: V lednu si připomínáme 10. výročí založení československé občanské iniciativy na poli lidských práv *Charta 77*. Dosavadní prohlášení *Charty 77* upozorňovala na různé způsoby, jakými vláda upírala lidu Československa základní práva stanovená v zákonech země, helsinských dohodách a v mezinárodních úmluvách. Původní prohlášení *Charty*, jež též vymezilo práva a povinnosti všech občanů, pokud jde o dodržování těchto principů, bylo vydáno 1. ledna 1977 a podepsalo jej 242 osob z různých vrstev československé společnosti. 6. ledna 1977 chtělo šest zástupců *Charty 77* poprvé předložit text tohoto dokumentu československým úřadům.

Ačkoliv představitelé vlády tehdy označili a i dnes stále ještě označují signatáře *Charty* za zločince, nepodařilo se jim oslabit morální váhu těch, kdo měli odvahu apelovat na představitele země, aby respektovali základní zákony a principy.

Charta 77 jako nejdéle existující iniciativa na poli lidských práv ve východní Evropě je už deset let ochráncem občanských a lidských práv a jakýmsi kulturním a vydavatelským článkem doma i v zahraničí, udržujícím jednotnou a stále živou bohatou národní kulturu.

Pluralistická v řadách svých členů, jakož i ve svých zájmech, se *Charta 77* vyhýbá roli politické opozice. I přes věznění, pronásledování a znepokojování nepřestali chartisté vydávat četné dokumenty o různých aspektech života v Československu a o mezinárodních záležitostech, svědčící o pevném humanistickém a demokratickém přesvědčení v řadách svých členů: reformistů, křesťanů a kulturních osobností.

Charta se též zasloužila o založení *Výboru na obranu nespravedlivě stíhaných*, jenž dokumentuje a obrací pozornost světa na četné případy nespravedlivého postupu úřadů.

Přes 1200 osob, které dosud *Chartu* podepsaly, mělo daleko větší vliv, než jen ve svých řadách. Chartisté vyjadřují ideály velkého počtu svých spoluobčanů, Čechů a Slováků, a vskutku všech těch, kdo mají zájem o to, aby se lidská práva respektovala.

Svou činností signatáři *Charty 77* nesčetnými menšími i většími kroky poodhalili temno zahalující sterilní politickou scénu v Československu.

Vysílali jsme doslovný překlad prohlášení prezidenta Spojených států amerických Ronalda Reagana k 10. výročí založení československé občanské iniciativy *Charta 77*.

Jiný hlas: Pane doktore, v *Chartě 77* existují zcela přirozeně různé skupiny, včetně katolíků. Dochází mezi těmito skupinami k neshodám?

Přesně to tak odhadnout nemohu, protože *Chartu* jsem podepsal z takového mravního *imperativu*, ale moje cesta jako kněze mě vedla jiným směrem, takže já jsem jen takový, nebo snažím se být,

takový bratr všech. A proto ty rozdíly ani tak necítím, o tom někdy slýchávám, ale myslím, že to není, mám dojem, že to není tak katastrofální, protože ono to má takové výkyvy. Vždycky se něco stane, něco vybuchne a pak je trochu bouře ve sklenici vody. Pak se to utiší a vždycky je takový návrat k té původní myšlence *Charty*, aby to byla občanská iniciativa všech občanů bez rozdílu názorů, a to byla naše hrdość, že jsme tohle dosáhli jako asi nikdy. A troufám si říct, že možná ani jinde nikde ne. Samozřejmě, že to je jen také spolupůsobením, že je nás málo. Ale takový duch *respektu* jednoho názoru k druhému, tímto vědomím *pluralismu*, to znamená vědomí toho, co jsem, i vědomí toho, kdo ten druhý je a kterého chci respektovat, to se opakuje periodicky jen tu a tam, je to něčím narušeno, jak už to mezi lidmi bývá. Ale mám dojem, že ta původní myšlenka *Charty* tu je, že vyhovuje českému charakteru a že je velice potřebná pro tuto situaci, která nepřipouští *respekt* k druhému, která *totalismem* vylučuje *pluralismus* a nerespektuje důstojnost a hodnotu člověka.

Jiný hlas: Pane doktore, čeho katolíci jako taková v rámci hnutí *Charta 77* za posledních deset let dosáhli?

Já myslím, že katolíci jako katolíci nic. Jako *chartisti* ano, ale jako katolíci, že by byla *Charta* nástrojem katolické církve nebo operativním nástrojem katolické církve, to nebyla a není a nebude. To je opravdu společenství, které vědomě sdružuje lidi různých názorů. Nějaká *privilegia* katolíci tam nemají a já bych byl nerad, kdyby si je dělali. Já tyhle nálepky nemám rád. Ať platí každý to, co je, svou osobností. Když jsi katolík, tak buď katolík, ale nedělej z toho nějakou propagandu nebo nějaké nároky. Máme tady společné úkoly, společnou cestu, společný cíl. Samozřejmě, že my katolíci k tomu máme jakési plus, ale to se těch druhých netýká. My s nimi chceme být na jedné platformě, v jedné frontě. To, co potřebuje katolická církev pro sebe, to si musí katolíci vybojovat sami, a sice jakožto katolíci, a ne jakožto *chartisti*. Samozřejmě, že *Charta*, protože respektuje všechna práva, tak se zastala také katolíků a možná dokonce víc, než